הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן ק קא

ק תְּפִלַּת הַמּוּעָד צָרִיךְ לְסַדֵּר. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א ראש השנה ל״ה (ע״א).

א א**תְּפִלּוֹת שֶׁל מוּעָדוֹת (א) וְשֶׁל (ו) רָאשֵׁי חֳדָשִׁים צָרִיךְ לְסַדֵּר תְּפִלָּתוֹ קֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא שְׁגוּרָה בְּפִיו.** (הַגָּהוֹת: **(ב)** כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִים עַל פֶּה, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין **(ג)** מִתּוֹךְ **(ד)** [ב] הַסִּדּוּר מֵתָר, דְּהָא רוֹאֶה מַה שֶּׁמִּתְפַּלֵּל, וְכֵן נוֹהֲגִין) (בית יוסף בשם הרב רבינו מנוח (ד״ה כתב ה״ר מנוח)):

קא שֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּן בְּכָל הַבְּרָכוֹת, וְשֶׁיְּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל לָשׁוֹן. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א בְּרָכוֹת ל״ד (ע״ב).
ב שָׁם בְּרֵאשׁ״ש (פ״ד ס״כא). ג שָׁם ל״א (ע״א).
ד שָׁם כ״ד (ע״ב).

א (א) * א**הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ (ב) שֶׁיְּכַוֵּן בְּכָל הַבְּרָכוֹת, * וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן בַּכֻּלָּם, לְפָחוֹת * יְכַוֵּן (ג) בָּאָבוֹת. וְאִם לֹא כִּוֵּן בָּאָבוֹת, ב**אַף עַל פִּי שֶׁכִּוֵּן בְּכָל הַשְּׁאָר יַחֲזוֹר וְיִתְפַּלֵּל. הַגָּהוֹת: (ד) * וְהָאִידְנָא אֵין חוֹזְרִין בִּשְׁבִיל חֶסְרוֹן (ו) [א] כַּוָּנָה, שֶׁאַף בַּחֲזָרָה קָרוֹב הוּא שֶׁלֹּא יְכַוֵּן, אִם כֵּן לָמָּה יַחֲזוֹר (טור): **ב** ג**לֹא יִתְפַּלֵּל (ג) * בִּלְבּוֹ לְבַד, אֶלָּא מְחַתֵּךְ הַדְּבָרִים בִּשְׂפָתָיו (ה) וּמַשְׁמִיעַ (ג) [ג] לְאָזְנָיו בְּלַחַשׁ, (ו) וְלֹא יַשְׁמִיעַ (ז) קוֹלוֹ. * דוְאִם אֵינוֹ יָכוֹל**

בַּאֵר הַיטֵב

א (ו) **רָאשֵׁי חֳדָשִׁים.** עַיֵּן בְּ״ח וּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סק״א): (ג) **הַסִּדּוּר.** וּבְפִיּוּטִים שֶׁחָמוּר פְּרוּשָׁם, צָרִיךְ לְהַסְדִּיר תְּחִלָּה וְלֹא מְהָנֵי סָפֵר בָּזֶה. ט״ז (סק״א):

א (ן) **כַּוָּנָה.** אֲבָל בְּקְרִיאַת שְׁמַע כֵּיוָן דְּדִי בְּפָסוּק אֶחָד חוֹזְרִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן ס״ג סָעִיף ד׳: **ב (ב) בִּלְבּוֹ.** וְאִם הִתְפַּלֵּל בִּלְבּוֹ, צָרִיךְ עִיּוּן אִם יָצָא. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ג) **לְאָזְנָיו.** וְאִם לֹא הִשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו יָצָא. הָאַרְ״י ז״ל לֹא הָיָה מַשְׁמִיעַ קוֹלוֹ אֲפִלּוּ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א (ב) הַסִּדּוּר. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּבִשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סק״א) כָּתַב דְּרָבָּא דְּעָלְמָא מִתְפַּלְּלִין תְּפִלַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכֵיוֹצֵא בָּעִל פֶּה, וְעַיֵּן בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ב) וּפִיּוּטִים לְאָמְרָהּ בָּעִל פֶּה. וְעַיֵּן שָׁם בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבַּ״ש שֶׁשָּׁמַע מֵאֲבִיו שֶׁקִּבֵּל שֶׁלֹּא נָהֲגוּ לְהַסְדִּיר תְּפִלַּת מוֹעָדִים, לְפִי שֶׁאֵין לְהַסְדִּיר רַק כְּשֶׁהִיא כְּלָה תְּפִלָּה מֻחְדֶּשֶׁת, וְעַיֵּן שָׁם בְּתְשׁוּבַת רַשְׁבַּ״ש סִימָן קצ״ג. וְנִרְאֶה דְּלִכְךָ מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא חִשְׁשׁוּ בְּחַנָּה וּפוּרִים, כֵּיוָן דְּמִלְּתָא דְּזוּטְרֵי הִיא בְּפוּמְבָּא דְּרָבָּא דְּאִינְשֵׁי, וְאַף שֶׁעָבַר עָלָיו שָׁנָה זוֹכְרִים אוֹתָהּ הֵיטֵב וְאֵין צָרִיךְ סִדּוּר:

א (א) כַּוָּנָה. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְנָכוֹן הַשּׁוּרָת אָדָם עַצְמוֹ לְכַוֵּן עַל כָּל פָּנִים בְּחֶתִימַת שֶׁל כָּל בְּרָכָה כו׳, וְעַיֵּן בְּעֵטֶרֶת זְקֵנִים (סק״א) עַל זֶה: **ב (ג) לְאָזְנָיו.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּיֵד אֶפְרַיִם (על מג״א סק״ג) מַה שֶּׁכָּתַב מִדִּבְרֵי הַבְּכוֹר שׁוֹר בְּבִרְכוֹת (לא). וּבְרַעְיָא מְהֵימְנָא פָּרָשַׁת פִּנְחָס (ח״ג רל׳:) כָּתַב בְּצִלּוֹתָא כָּל חַד מִצְּלֵי בְּחַשָּׁאי דִּלְא יִשְׁתְּמַע קָלָא דִּילֵיהּ בְּצִלּוֹתָא לְגַבֵּי דְּחַבְרֵיהּ כו׳, מִשְּׁמַע שֶׁאַף

בַּאוּר הֲלָכָה

א * **הַמִּתְפַּלֵּל וְכוּ׳.** זֶה אִתְיָא אֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר לְעֵיל בְּסִימָן ס׳ סָעִיף ד׳ דְּמִצְוֹת אֵין צְרִיכוֹת כַּוָּנָה, דְּשָׁם הַיְנוּ לְצֵאת יְדֵי הַמִּצְוָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה דְּעִנְיָנוֹ הוּא שֶׁלֹּא יְכַוֵּן בְּדִבְרֵי אֲחֵרִים בְּעֵת הַתְּפִלָּה. **וּמַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הָרַשְׁבַּ״א** (ברכות יג: ד״ה שמע) הַמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף לְעֵיל בְּסִימָן ס״ג דְּבִזּוּר הַפַּתְחִיל כָּתַב **דְּיֵשׁ לְיַחֵד בָּאבוֹת שֶׁלֹּא יְהֵא לִבּוֹ פּוֹנֶה בְּאֶמְצַע הַבְּרָכָה לְדְבָרִים אֲחֵרִים, וַאֲפִלּוּ אִם בְּעֵת שֶׁיֹּאמַר אַחַר כָּךְ הַתְּבוֹת שֶׁל הַבְּרָכָה יַחֲזוֹר וְיכַוֵּן.** כֵּן מַשְׁמַע לְכְאוֹרָה שָׁם מִפְּשָׁטוּת לְשׁוֹנוֹ אַף דְּיֵשׁ לְדַחוֹת קְצָת. **וְיֵשׁ לְעַנְיֵן דִּיעֲבַד, וְעַל כָּל פָּנִים לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְיַחֵד בָּזֶה מְאֹד:**

* **וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל וְכוּ׳. מִשְׁמַע מִלְּשׁוֹן זֶה דְּאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה מֻתָּר לַעֲמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל, כֵּיוָן שֶׁהוּא אָנוּס שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ,** וְכֵן מַשְׁמַע לִישְׁנָא דְּבְרָכוֹת (ברכות כד:). וּלְפָלָא שֶׁלֹּא הֻזְכַּר זֶה בְּרַמְבַּ״ם (תפילה פ״ה ה״א), שֶׁכְּתַב דִּין זֶה רַק בְּלִשּׁוֹן דִּיעֲבַד שֶׁאִם כִּוֵּן רִאשׁוֹנָה יָצָא, וְאוּלַי בְּאֵינוֹ יָכוֹל גַּם הוּא מוֹדֶה דְּזֶה מוּטָב מִשֶּׁלֹּא יִתְפַּלֵּל כְּלָל. **וְעַל כָּל פָּנִים נִרְאֶה פָּשׁוּט דְּאִם יָכוֹל לְהִמְתִּין וְלִיַּשֵּׁב דַּעְתּוֹ מִטָּרְדוֹתָיו וְלֹא יַעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה עַל יְדֵי זֶה, דְּצָרִיךְ לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ:**

* **יְכַוֵּן בָּאבוֹת.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן נ״ג סָעִיף ה׳ **בְּהַגָּ״ה דְּמַשְׁמַע שָׁם דְּבְדִיעֲבַד מְהָנֵי אִם הִתְפַּלֵּל שֶׁלֹּא צִבּוּר אַף שֶׁאֵינוֹ מַבִּין מַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר, וְאוּלַי דְּשָׁם מְיִירֵי שֶׁמֵּבִין עַל כָּל פָּנִים בְּרָכַת אָבוֹת. אוֹ אֶפְשָׁר דְּשָׁלִיחַ צִבּוּר עָדִיף טְפֵי,** מִשּׁוּם דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה וְהָוֵי כְּאִלּוּ הִשְׁמִיעַ אֲמֵר בְּעַצְמוֹ הִבְרָכוֹת אָבוֹת וְהוּא מֵבִין בְּאוּרוֹ. **וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים** בְּסִימָן תר״ץ בְּאִשֵּׁל אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ט׳ **אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא בְּאֹפֶן זֶה, וְעַל כָּרְחָךְ כְּתִרוּצֵנוּ הָרִאשׁוֹן:**

* **וְהָאִידְנָא אֵין חוֹזְרִין וְכוּ׳.** לְכְאוֹרָה כַּוָּנָתוֹ אִם סַיֵּם הַשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה וְלֹא כִּוֵּן בְּאָבוֹת, אֲבָל אִם עוֹמֵד אֵצֶל אַתָּה גִּבּוֹר וְנִזְכָּר שֶׁלֹּא כִּוֵּן בְּאָבוֹת, כֵּיוָן דְּמִצַּד הַדִּין לֹא יָצָא נִמְצָא לוֹ שֶׁיְּכַוֵּן עוֹד בְּרָכוֹת שֶׁלֹּא יָצָא בָּהֶם אַחֲרֵי דְּחָסֵר לוֹ בְּרָכַת אָבוֹת, וְכִי מִפְּנֵי שֶׁקָּרוֹב שֶׁלֹּא יְכַוֵּן נֹאמַר לוֹ שֶׁיְּכַוֵּן עוֹד בְּרָכוֹת שֶׁבְּדַוַּאי לֹא יָצָא בָּהֶם, כֵּן הָיָה נִרְאֶה לִי. **אֲבָל מִדִּבְרֵי הַחַיֵּי אָדָם** כְּלָל כ״ד דִּין ב׳ **מַשְׁמַע דְּאִינוֹ חוֹזֵר אֶפְלּוּ עוֹמֵד אֵצֶל אַתָּה גִּבּוֹר. וְיוֹתֵר נִרְאֶה לִי עֵצָה אַחֶרֶת בְּאֹפֶן זֶה שֶׁלֹּא יֹאמַר עוֹד עַתָּה כְּלָל וְיִמְתִּין עַל הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁיֹּאמַר בְּרֻכַת אָבוֹת וְיִכַּוֵּן לָצֵאת, וּכְשֶׁיַּגִּיעַ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר לִבְרֻכַת אַתָּה גִּבּוֹר יַתְחִיל בְּעַצְמוֹ** דְּהֵלָא בִּתְפִלָּה קַיְמָא לַן דְּאִינוֹ מוֹצִיא אֶלָּא דִּוְקָא מִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאָבוֹת כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּעַצְמוֹ:

ב * **בִּלְּבּוֹ. וּבְדִיעֲבַד אִם הִתְפַּלֵּל בִּלְבּוֹ, מִצַּד הַמָּגֵן אַבְרָהָם** (סק״ב) **דְּלֹא יָצָא, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר נֶפֶשׁ הַחַיִּים** (סוף שער ג׳) פֶּרֶק ה׳:

* **וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן בְּלַחַשׁ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק״ח) **בְּשֵׁם הַט״ז** (סק״א). **וּלְפִי מַה דְּאִיתָא בַּזֹּהַר** (ח״ב רכ.) **שֶׁאִם מַבְהִיל קוֹלוֹ בִּתְפִלָּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁחֲבֵרוֹ יָכוֹל לִשְׁמֹעַ אֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת לְמַעְלָה, נִרְאֶה לִי שֶׁאֵין לְסָמֹךְ עַל קוֹלוֹ שֶׁל** לֹא הִשְׁמִיעַ יָצָא, כֵּיוָן שֶׁמִּכָּל מָקוֹם הוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו. **(ו) וְלֹא יַשְׁמִיעַ.** דִּכְתִיב בִּתְפִלַּת חַנָּה ״רַק שְׂפָתֶיהָ נָעוֹת וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ״. וְכָל הַמַּשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ הֲרֵי זֶה מִקְטַנֵּי אֲמָנָה, כְּאִלּוּ אֵין מַאֲמִין שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת לַחַשׁ. וְכָל הַמַּגְבִּיהַּ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ הֲרֵי זֶה מִגְּבִיאֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁהָיָה דַּרְכָּן לִצְעֹק בְּקוֹל לַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶן. וַעֲיַן בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ג) **וּבְחַיֵּי אָדָם** (ח״א כלל כב דין יא) **א]דְּלְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּלַחַשׁ כָּל כָּךְ שֶׁאַף חֲבֵרוֹ הָעוֹמֵד בְּסָמוּךְ לוֹ לֹא יְהֵיֶה יוֹכֵל לִשְׁמֹעַ, וּמִכָּל מָקוֹם אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְכַוֵּן בְּעִנְיָן זֶה יֵשׁ לוֹ לַעֲשׂוֹת בְּעִנְיָן שֶׁיָּכוֹל לְכַוֵּן אַף שֶׁיִּהְיֶה שֶׁלֹּא יַטְרִיד לַאֲחֵרִים וּכְדִלְקַמַּיהּ:** **(ז) קוֹלוֹ.** וַאֲפִלּוּ בְּפִסּוּקֵי דְּזִמְרָה טוֹב שֶׁלֹּא לְהָרִים קוֹל כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ בְּלַחַשׁ, לֹא כְּאוֹתָם הַמַּגְבִּיהִים קוֹלָם יוֹתֵר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ן) טור: **(ג)** חַיֵּי אָדָם (ח״א כלל כד דין ב): **(ג) סָמ״ק** (סי׳ יא) **וַאֲגַדָּה** (ברכות פ״ה ס״ק קכ). **אַךְ בְּסָמ״ק כָּתַב דִּלְעִנְיַן דִּיעֲבַד מוֹדִים קִיל מֵאָבוֹת, וּבְאַגַּדָּה סָתָם בָּזֶה:** **(ז)** טוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ הַגְּרַ״ז: **ב (ס)** בָּדָק הַבַּיִת (ד״ה יש אומרים): **(ו)** הַגְּרַ״ז (ס״ב) וְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל כב דין יא):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב: ולא ישמיע קולו (לאחר העומד אצלו חוץ לד׳ אמותיו).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן קא

לְכַוֵּן (ד) (ח) **בְּלַחַשׁ,** מַתְּר (ט) לְהַגְבִּיהַּ קוֹלוֹ. וְהֵנֵי מִלֵּי בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, אֲבָל (י) **בְּצִבּוּר אָסוּר,** * דְּאָתֵי לְמִטְרַד **צִבּוּרָא.** הַגָּה: וְאִם מַשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בְּבֵיתוֹ כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל כְּדֵי שֶׁיִּלְמְדוּ מִמֶּנּוּ בְּנֵי בֵיתוֹ, מַתָּר (טור): **ג** [ה]**יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר מַתָּר** (ה) **לְהַשְׁמִיעַ קוֹלָם בַּתְּפִלָּה** (יא) **אֲפִלּוּ בְּצִבּוּר.** הַגָּה: וְכֵן נוֹהֲגִין, וּמָכָל מָקוֹם יִזָּהֲרוּ שֶׁלֹּא לְהַגְבִּיהַּ קוֹלָם (יב) יוֹתֵר (ו) [ו] מִדַּי (דרשות מהר"י וויל (סו"ס סי' קפ)): **ד** * [ו]**יִכֹּל לְהִתְפַּלֵּל** (יג) **בְּכָל לָשׁוֹן** (יד) **שֶׁיִּרְצֶה.** [ז]**וְהֵנֵי מִלֵּי בְּצִבּוּר, אֲבָל בְּיָחִיד לֹא יִתְפַּלֵּל** (טו) **אֶלָּא** (ו) **בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.** [ח]**וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּהֵנֵי מִלֵּי כְּשֶׁשּׁוֹאֵל צָרְכֵיו, בְּגוֹן שֶׁהִתְפַּלֵּל** (טז) **עַל חוֹלֶה אוֹ עַל שׁוּם צַעַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּבֵיתוֹ, אֲבָל תְּפִלָּה** (יז) **הַקְּבוּעָה לַצִּבּוּר, אֲפִלּוּ יָחִיד יָכֹל לְאוֹמְרָהּ בְּכָל לָשׁוֹן.** [ט]**וְיֵשׁ אוֹמְרִים** (יח) **דְּאַף יָחִיד כְּשֶׁשּׁוֹאֵל צָרְכֵיו יָכֹל לִשְׁאֹל בְּכָל לָשׁוֹן** (יז) **שֶׁיִּרְצֶה חוּץ מִלָּשׁוֹן** (מ) (יט) **אֲרַמִּי:**

ה מִדְּרְכֵי דְּיוֹמָא (סו"ס תשכה). ו סוֹטָה ל"ג (ע"א). ז אֶלְפַסִי (ברכות ז). ח רַבֵּנוּ צָרְפַת (הו"ד בריבינו יונה שם ד"ה אבל). ט הָרֹא"שׁ בִּבְרָכוֹת פֶּרֶק ב' (סי' ב).

בַּאֵר הַיטֵב

בְּזְמִירוֹת, רַק בְּשִׁבַּת הָרִים קוֹלוֹ מְעַט: (ד) **בְּלַחַשׁ.** פֵּרוּשׁ אַף דְּיָכוֹל לְכַוֵּן בְּלַחַשׁ אֲבָל לֹא כָּל כָּךְ כְּמוֹ בְּקוֹל, מִקְּרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן. ט"ז (סק"א): **ג** (ה) [ב]**לְהַשְׁמִיעַ.** וּלְפִי טַעַם הַזֹּהַר מַשְׁמַע דְּאָסוּר, לָכֵן אִם יוּכַל לְכַוֵּן בְּלַחַשׁ עֲדִיף טְפֵי. מֶגֶן אַבְרָהָם (סק"ד) עַיֵּן שָׁם: (ו) **מִדַּי.** דְּאָז בְּוַדַּאי יְבַלְבֵּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּהַחַזָּנִים שֶׁמַּגְבִּיהִים קוֹלָם כְּדֵי לְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה וּלְהַשְׁמִיעַ שְׁפִיר דְּבָרָיו, שֶׁעִקַּר תְּפִלַּת שְׁלִיחַ צִבּוּר נִתְקַנָּה דְּוָקָא בְּקוֹל רָם. ט"ז (סק"ג) וְכֵן כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ג), דְּלֹא כְּב"ח (סק"ו) דְּפֹרֵשׁ חֲדָשׁ עַיֵּן שָׁם. אָכֵן אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים כֵּן לְהָרָאוֹת קוֹלָם, נִרְאֵי עוֹשִׂים שֶׁלֹּא כַּהֲגֵן. וְעַיֵּן אֵלִיָּה זוּטָא (סק"ג) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן 'וְיִזָּהֲרוּ אֶל אֱלֹהִים בְּחִנּוּקוֹ' מִכָּאן אֶתְּה לָמֵד שֶׁתְּפִלָּה צְרִיכָה קוֹל. עַיֵּן שָׁם סוֹף פָּרָשַׁת בֹּא (י"ג, סח): **ד** (ו) [ג]**בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.** שֶׁאֵין מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת נִזְקָקִין לְשׁוּם לְשׁוֹן אֶלָּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, מִשּׁוּם דְּכֻלְּהוּ בְּצִבּוּר הוּא בְּעֵצְמוֹ מְקַבֵּל תְּפִלָּתָם: (ז) [ד]**אֲרַמִּי.** דְּאֵין נִזְקָקִין לַאֲרָמִית שְׁמָגְנָה בְּעֵינֵיהֶם:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

חֲבֵרוֹ הָעוֹמֵד אֲצְלוֹ לֹא יִשְׁמָע. אַךְ גְּדוֹלָה מִזּוֹ כָּתַב בְּזֹהַר פָּרָשַׁת וַיִּגַּשׁ (ח"א ריג), וּבְגִין כָּךְ לֹא אַצְרִיךְ בַּר נַשׁ לְמִשְׁמַע קָלָא בְּצְלוֹתָא, דְּמִשְׁמַע שְׁגַם הוּא עַצְמוֹ לֹא יִשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו. וְכָתְבוּ בְּשֵׁם מְהַרְ"מ דִּי לוֹנְזָאנוֹ (שתי יהות, דרך חיים קטו:) דְּאִם הוּא שָׁמַע אֵינוֹ נֶעֱנָשׁ אַךְ אִם הִשְׁמִיעַ לְזוּלָתוֹ נֶעֱנָשׁ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִשְׁמִיעַ הַדְּבָרִים רַק הַקּוֹל, דְּזֶקֶא נְמֵי דְּקָאָמַר דְּאִשְׁתְּמַע קָלָא, וְלֹא אָמַר וּמִאן דְּשָׁמַע קָלָא. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַדִּיוּק אֵינוֹ כְּלוּם, דְּמָה הָיָה לוֹ לוֹמַר, וּמַאן דְּשָׁמַע, דְּמָה אֵירְפַּשׁ לֵיהּ לְשַׁמּוֹעַ אֵין אֲנִי מְדַבְּרִים רַק בְּמַשְׁמִיעַ. וְגַם מִזֶּהֶר פָּרָשַׁת וַיִּגַּשׁ אֵין לְדַיֵּק כְּלָל, דְּיֵשׁ לוֹמַר שֶׁהַכַּוָּנָה שֶׁלֹּא לְהַשְׁמִיעַ קוֹלוֹ לַאֲחֵרִים. וְתִבַּת לְמַשְׁמַע, צָרִיךְ לוֹמַר הַפֵּ"ת בְּפָתְחָה אוֹ שְׁנִתְחַלֵּף הַמֵּ"ם בְּאָלֶ"ף. אַךְ גַּם בְּשֵׁם הָאֲרִ"י ז"ל כָּתְבוּ שֶׁלֹּא יַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו וּמִי יָבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ. אַךְ כָּתַב בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סי' קמא סק"ב) שֶׁאֵין זֶה אֶלָּא לְמְשֹׁרְרֵי אוֹרְחוֹתָם כו', אֲמָנָם לְהָמוֹן מִסְתַּיֵּעַ שֶׁלֹּא יַשְׁמִיעַ לְאַחַר וּנְהִי לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל כִּי לֹא נֶאֶמְרוּ הַשִּׁעוּרִים הַלָּלוּ אֶלָּא לְמַצְנִיעִים, עַיֵּן שָׁם. וְהָעֵקֶר בָּזֶה שֶׁהַכֹּל לְפִי מָה שֶׁכַּוָּנַת הָאָדָם בְּנַפְשׁוֹ, שִׁיּשׁ מִי שֶׁאִם לֹא יַחְתֹּךְ הַיטֵב עַד שֶׁיִּהְיֶה הַקּוֹל יוֹצֵא מִן הַשָּׁפָה וְלַחוּץ בְּרֹב טִרְדָּתוֹ אַף שֶׁיִּתְפַּלֵּל לֹא יַגִּיעַ אוֹ תִּתְקַהֵה שָׁנָה, וְעַל כָּל פָּנִים הַשְׁמָעַת קוֹל הֲכָרָה בְּלִי הַשְׁמָעַת הַחִבָּה עַצְמָהּ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אִם אִי אֶפְשָׁר בְּעֵנֶן אַחֵר. וְלֹא נִמְנְעוּ מִלַּעֲשׂוֹת כֵּן אַף אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה הַמְיֻשָּׁרִים אוֹרְחוֹתָם כְּשֶׁפִּרְגְּישִׁין בְּעַצְמָם שֶׁאֵין דַּעְתָּם מְיֻשֶּׁבֶת כָּל כָּךְ שֶׁיּוּכְלוּ לְכַוֵּן בְּתְפִלַּת הַלַּחַשׁ לְגַמְרֵי: **ג** [ז]**מִדַּי.** עַיֵּן בְּאֵר הַגּוֹלָה (סק"ב) דְּמַקְרֵאי דְּחַנָּה מוּכָח דְּאַף יָחִיד הַמִּתְפַּלֵּל עַל צָרָתוֹ שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת תְּפִלָּה אָסוּר לְהַגְבִּיהַּ קוֹלוֹ. וְכֵן מוּכָח לִישָׁנָא דְּרַב הוּנָא דְּקָאָמַר מִכָּאן שֶׁאָסוּר לְהַגְבִּיהַּ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, כְּלוֹמַר אַף תְּפִלָּתוֹ הַפְּרָטִית שֶׁלֹּא בְּעוֹנַת תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אָסוּר כו'. עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִדַּי. וּמֵיהוּ בְּשַׁבָּת שֶׁנּוֹהֲגִים שֶׁאֶחָד אוֹמֵר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה בְּקוֹל רָם, שַׁפִּיר דָּמֵי [פְּרֵי מְגַדִּים (א"א סק"ג)]: (ח) **בְּלַחַשׁ.** הַטּ"ז (סק"א) כָּתַב דְּאַף אִם יָכוֹל לְכַוֵּן בְּלַחַשׁ אֲבָל לֹא כָּל כָּךְ כְּמוֹ בְּקוֹל מִיקְרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן, וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּיָחִיד בְּקוֹל. א]וְעַיֵּן בְּבָאוּר הַלָּכָה (ד"ה ואם) שֶׁכָּתַבְנוּ דְּאֵין לְהָקֵל בָּזֶה: (ט) **לְהַגְבִּיהַּ קוֹלוֹ.** וְאַיְירֵי (ו) דַּאֲפִילּוּ אִם יַשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בְּמִקְצָת גַּם כֵּן לֹא יוּכַל לְכַוֵּן, דְּאִי לָאו הָכִי אָסוּר: (י) **בְּצִבּוּר אָסוּר.** (מ) אֲפִלּוּ לְהַשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בְּמִקְצָת, וְכָל שֶׁכֵּן לְהַגְבִּיהַּ קוֹלוֹ: **ג** (יא) **אֲפִלּוּ בְּצִבּוּר.** לְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה, וּלְמִטְרַד צִבּוּרָא לֹא חָיְישִׁינַן כֵּיוָן שֶׁסִּדּוּרִים וּמַחֲזוֹרִים בְּיָדָם. וְעַיֵּן בְּמֶגֶן אַבְרָהָם (סק"ד) דְּמַסִּיק דְּיוֹתֵר טוֹב לְהִתְפַּלֵּל בְּלַחַשׁ אִם יָכוֹל לְכַוֵּן, וְכֵן כָּתְבוּ הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים: (יב) **יוֹתֵר מִדַּי.** (ט) דַּהֲרֵי זֶה מְבִיאֵי הַבַּעַל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם 'וַיִּקְרְאוּ בְּקוֹל גָּדוֹל', אִי נַמִי (י) דְּעַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי יְבַלְבֵּל אֶחָד מֵהֶן אֶת חֲבֵרוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה (יא) דְּהַחַזָּנִים שֶׁמַּגְבִּיהִים קוֹלָם כְּדֵי לְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה וּלְהַשְׁמִיעַ שַׁפִּיר הַדְּבָרִים שֶׁפִּיר עֲבָדֵי, דְּעִקַּר תְּפִלַּת שְׁלִיחַ צִבּוּר נִתְקַנָּה דְּוָקָא בְּקוֹל רָם. אָכֵן אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂין כֵּן כְּדֵי לְהָרָאוֹת קוֹלָם וַדַּאי עוֹשִׂים שֶׁלֹּא כַּהֲגֵן: **ד** (יג) **בְּכָל לָשׁוֹן.** וּמִצָּוָה מִן הַמֻּבְחָר הוּא דְּוָקָא בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְעַיֵּן בְּסִימָן ס"ב סָעִיף ב' וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (סק"ג) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הָאֲחֲרוֹנִים בָּזֶה. וְגַם עַיֵּן בְּתִשְׁוּבַת חֲתַם סוֹפֵר אֹרַח חַיִּים (ח"ו) סִימָן פ"ד וּפ"ו שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּכַמָּה רְאָיוֹת דְּמַה שֶׁהִתִּירוּ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל לָשׁוֹן הֵינוּ דְּוָקָא בְּאַקְרֵאי, אֲבָל לְקִבְּעָ בְּקִבְיָעָה תְּמִידִית וּלְהַעֲמִיד שְׁלִיחַ צִבּוּר וּלְהַשְׁכִּיחַ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ לְגַמְרֵי, זֶה אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן, עַיֵּן שָׁם. וְעוֹד מַחֲמַת כַּמָּה וְכַמָּה טְעָמִים נְכוֹחִים הָאֲרִיכוּ כָּל גְּאוֹנֵי הַזְּמַן בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַבְּרִית וְהִסְכִּימוּ שֶׁאָסוּר גְּמוּר הוּא לַעֲשׂוֹת כֵּן, וּלְאַפּוֹקֵי מִכְּתוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁנִּתְפָּרְצוּ מִחֹרֶב לַמְּדִינָה וְהָעָתִיקוּ אֶת כָּל נֶפֶשׁ הַתְּפִלָּה לְלָשׁוֹן הָעַמִּים, וַעֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, שֶׁדִּלְגוּ הַבְּרָכָה שֶׁל קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת וּבִרְכַת וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ, וּכְשֵׁם שֶׁרוֹצִים לְהַשְׁכִּיחַ זִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם כֵּן רוֹצִים לְהַשְׁכִּיחַ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל פֶּן יְבָאֲלוּ בִּזְכוּת שֶׁלֹּא שִׁנּוּ אֶת לְשׁוֹנָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁמְרֵנוּ מִדֵּעוֹת אֲפִיקוֹרְסוּת כָּאֵלּוּ, וְעַיֵּן בְּבָאוּר הַלָּכָה (ד"ה יכול): (יד) **שֶׁיִּרְצֶה.** וְהוּא שֶׁיָּבִין אוֹתוֹ הַלָּשׁוֹן עַל בֵּרְיוֹ, אֲבָל (יג) בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יוֹצֵא אֲפִלּוּ אֵינוֹ מֵבִין הַלָּשׁוֹן: (טו) **אֶלָּא בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.** לְפִי שֶׁאֵין מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת נִזְקָקִין לְשׁוּם לָשׁוֹן אֲרַמִּית. וְהוּא הַדִּין שְׁאָר לְשׁוֹנוֹת חוּץ מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל צִבּוּר אֵין צָרִיךְ מֵלִיץ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ מְקַבֵּל תְּפִלָּתָם: (טז) **עַל חוֹלֶה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁלֹּא בְּפָנָיו, אֲבָל בְּפָנָיו שֶׁל חוֹלֶה מַתָּר בְּכָל לָשׁוֹן דְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצוּי שָׁם [שַׁבָּת י"ב עַמּוּד ב']: (יז) **הַקְּבוּעָה.** דְּכֵיוָן שֶׁהַתְּפִלָּה קְבוּעָה לְצִבּוּר בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ פּוֹנֶה אֵלֶיהָ אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּזְמַן שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין: (יח) **דְּאַף יָחִיד.** דְּסָבְרִינָא לֵיהּ דְּהַמַּלְאָכִים מְפֵרִין בְּכָל לָשׁוֹן רַק שֶׁאֵין נִזְקָקִין לַאֲרָמִית שְׁמָגְנָה בְּעֵינֵיהֶם, וּמִשּׁוּם הָכִי מַתָּרוֹת הַנָּשִׁים לְהִתְפַּלֵּל בְּשָׁאַר לְשׁוֹנוֹת: (יט) **אֲרַמִּי.** וּבְצִבּוּר מַתָּר אַף לְשׁוֹן אֲרַמִּי. וּבָזֶה אֲתִי שְׁפִיר מַה דְּאוֹמְרִים יְקוּם פֻּרְקָן וּבְרִיךְ שְׁמֵיהּ בְּצִבּוּר וְכַדּוֹמֶה [פְּרֵי מְגַדִּים (מש"ז סק"ה)].

וּלְפִי זֶה אִם מִתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ אֵין יָכוֹל לוֹמַר שׁוּם יְקוּם פֻּרְקָן, וְכֵן מוּכָח בְּאוֹר זָרוֹעַ הַגְּדוֹל בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן נ':

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ו) פְּשׁוּט: (ם) מִבָּאוּר הַגְּרַ"א, וְכֵן מוּכָח מֶהָרַמְבַּ"ם (תפילה פ"ה ה"ט): **ג** (מ) דְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות א). וְעַיֵּן בְּבָאוּר הַגְּרַ"א מַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל זֶה: (י) ט"ז (סק"ג): (יא) ט"ז (סק"ג): **ד** (יב) לְעֵיל בְּסִימָן ס"ב בְּבָאוּר הַלָּכָה (ד"ה יכול), וְגַם בְּפְרֵי מְגַדִּים (א"א סק"ה) (סק"ג): בְּסִימָן זֶה:

[א] לִיקּוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: ובשו"ע הרב (ס"ג) פסק כהט"ז, וכתב: ואם אינו יכול לכוין בלחש או שאינו יכול לכוין כל כך כמו בקול רם מותר להגביה קולו כדי לכוין יפה. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ג) לא חילק בכך, וכתב: אלא אם אינו יכול לכוין בלחש ילך ויתפלל בביתו בקול. **ג]** בשו"ע הרב (ס"ה) כתב: עם הארץ שאינו מבין בלשון הקודש, אף ע"פ שיוכל להתפלל בלשון הקודש מוטב שיתפלל בלשון שמבין אפילו ביחיד כדי שיכוין לבו ממה שיתפלל בלשון הקודש בלא כוונת הלב, שתפילה בלא כוונה אינה כלום.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah